

JÁNOSI ZOLTÁN

„Homlokod fénye”

József Attiláról – a költészet ünnepén
(részlet)

Az üzenet

Tágasság, teljesség, szintézis, életelemzés és létprogram-kifejezés József Attila tekintetének utódaiba átörökített s máig bennük cikázó villámlásaivá váltak. Ezek fényével a társadalom és a lélek legrejtettebb zugaiba is bevilágított. A bércaszárnyák odvait, a cementgyárak közelében kővé dermedt szíveket, a szövölányok álmait a marionettként a vad ösztönöktől, az „ordas eszméktől” rángatott történelem sodraihoz hasonlatosan tette láthatóvá. Költészete képernyőjén a teljes magyar sors, a falu, a város, a szegény és a gazdag létének lényegi vonásai lobbantak át élesen metszett képkockákká, s lettek együttesen a magyar költők Oscar-díjának, a József Attila-díjnak a legszebb értékeit alapozó, végtelenített filmtekerseivé. Amelyek Laokoón-kígyói az *Eszmélet* szerzőjének első lírikusi lépéseitől új felismerésekre készítetve szorongatnak bennünket történelmünkben. Pedig kezdetben milyen egyszerű vágyakat fogott versebe a foltozott ruhájú fiú! Csak jó ruhában akart járni-kelni, vadalmafává kívánt lenni, hogy azután a megalkuvás-világgal tökéletesen szemközt ordítson rá korára:

*Ehess, ihass, ölelhess, alhass!
A mindenséggel mérd magad!
Sziszegve se szolgálak aljas,
nyomorító hatalmakat.*

E kiáltás hatalmas íve bűvöli el, hívja ki, vonzza folytonosan a halála óta is az újra meg újra születő magyar költészetet, a mindent előlről kezdőket, a nyomába – vagy akár a nyomával szemben – indulókat.

József Attila megoszthatatlan, eláthatatlan és kikerülhetetlen. Noha többször is elásták, kiásták és újraföldelték, ő nem nyugszik mégsem a földben. A haza tökéletességének, a szeretetnek és a törődésnek a korabeli hiányait az ifjúság örök hiányainak örvényeiből üzeni újra és újra, s a tisztaságával, a fájdalmaival és léte hiányával is újabb erővel balzsamoz bennünket. Hogy versben és a vers valóságán kívül is közelebb hozzuk a létével is követelt jövőt, szembegyalogolva a *Nagyon fáj*-jal, a szárszói sinned, az elgurult, véres kalap emlékével. Mondjuk hát vele, helyette magunk miatt is, ismét, amit mondtak utána több ezerszer, mert mondanunk kell, mert az életünk ars poeticájaként is ezt mondani kötelesség:

*Nincs alku – én hadd legyek boldog!
Másként akárki meggyaláz
s megjelölnek pirosló foltok,
elissza nedveim a láz.*

*Én nem fogom be pörös számat.
A tudásnak teszek panaszt.*

A pörös száj a Költészet napján az ország költőivel, költőin át József Attila ajkával, nyelvével is beszél. Azt üzeni, hogy soha nem lehet vége a költészet világelemző és világokat alkotó küldetésének, mert a vers végtelen, a költészet nem más, mint az Isten felénk pillantó tekintetének folytatása – talán az maga –, amely áthatol az időn és a halálon. Körben, kézen fogva állnak, szólalnak meg most is a versek, József Attila születésnapján, az először a Mamában meglátott, majd a Mamává varázsolni akart Haza körül. Karéjban a Soproni-, a Lajta-hegységektől a Tátra, Fáttra, a Verhovinák vidékein keresztül a Hargitáig, a Duna–Tisza ölelkezéséig, s tovább, az Európán kívüli világrészekig, ahol magyar szó létezik. S itt igézik, fogják a lelkünket a Bükk-hegység domborzatának lillafüredi szikláin alatt is, ahol nemcsak az egykor megszeretett asszony, hanem József Attila homlokának fényét is villantja minden levél. S szerelemtől izgatott szíve dobogásának ütemével csobog tovább az újraéledő természet ütőereként a Szinva-patak, amely messziről hozza, és messzire viszi az emberi szót, s a magyar költészet hangjaival telíti ma a világot. S talán verset is ír ez a patak József Attilához, valahol a hegyek között, ott, ahol a legmagányosabb és a legboldogabb.

Amely a víztükörről párává lobbanva, egyre közelebb kerül a naphoz, a Himalájánál is magasabbra, és magyar nyelven szólítja meg az Istent: a mindenség költészetét.

Lillafüred, 2017. április 11.